DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

ICTERO.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE ICTERO.

QUAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S.S. T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NECNON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

GEORGIUS MAXWELL,

HIBERNUS.

Soc. Reg. Med. Edin. Soc. Ext.

Nec non

Soc. Reg. Phyſ. Edin. Soc. Hon.

Ad diem 24. Junii, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXIX.

Fratri ſuo,

Et amico, et dilecto,

ROBERTO MAXWELL,

Juriſconſulto

Dublinienſi;

Amoris fraterni

Teſtimonium,

Hocce Tentamen

Offert

AUCTOR.

Digitized by the Internet Archive
in 2020 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b3190614x_0003

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

ICTERO.

MORBUS, de quo pauca dicere inſtitui, materiem inveſtigationis ampliſſimam ſine dubio praebet; ſed in themate hujuſce generis, tempus omnes minutias tam accurate exquirere, quam natura rei admittere queat, permiſſurum, haud expectandum erit. Igitur generales ſententias, atque praeſertim recentium

celeberrimorum phyſiologiſticorum, quibus exponendo veram morbi naturam cauſamque maxime ſumus devincti, colligere ſufficiat.

Icterus hodie ſaepius appellatus, diverſis aliis appellationibus antiquis cognitus fuit; praeſertim ex ſpecie quae in corpore humano adſumpſit, morbus Regius, morbus Arquatus, Aurigo, &c. nominatus *.

Hic morbus qui ex jecore et appendentibus originem ducit, effectibus ubique in corporis ſuperficiem, quodam flavo colore cernendis, fere dignoſcitur: Qua ex re, in circuitu fluidos bili praeter naturam oneratos eſſe, plane monſtrantes:

* Derivatur haec denominatio vel ab ικτις, *viverra*, cujus oculi tale colore tincti cernuntur; vel ab Ictero, ave nempe illa, quae Germ. Gold-Hammerche vocatur; dicitur etiam aurigo ab auri colore; item morbus Regius.

JUNCK.

tes *: Cauſa cujus revera olim haud recte fuit perſpecta, clare elucidendo palma, ut opinor, iis qui ſyſtema lymphaticum et abſorbens detegerent, debitum eſt.

Jecur cujus ſitus dextro in hypochondrio ſatis cognoſcitur, viſcus deſtinatum ad noxias partes ſanguinis ſecernendos; atque bilem ita ſecretam, nihil aliud eſſe niſi excrementitium et noxium ex corpore inteſtinis exonerandum, olim ratum fuit. Autem, quamvis ex vaſta ſucceſſione

* Flavedo cutis oriri poteſt, vel a bile non, ut ſolet excreta, ſed in vaſa ſanguifera excepta, et inde ſubter cuticulam effuſa; vel a ſero ſanguinis ſaepe flaveſcente, ſubter cuticulam, ut in ecchimoſi, effuſo. In quibuſdam caſibus, an flavedo cutis ab una vel altera illarum cauſarum oriatur, apud medicos non ſemper conſtat; ſed tantum ex prima Icterum genuinum, et ab altera morbum diverſum, quique, quantum fieri poſſit, diſtingui debet, oriri cenſemus.

Syn. Noſ. Meth. Culleni, pag. 299.

ceſſione malorum quae interruptum et retentum corpore ſuperveniunt, veriſimilis haec opinio videretur; tamen hanc ſecretionem uſus neceſſarios et utiles oeconomiae praebere, hodie bene notum eſt; hinc mirum et valde rarum ad ſecretionem conſilium. Sanguis, ex quo maxime derivanda cernitur, ex chylopoieticis pleriſque abdominalium viſcerum fertur, inde per venam portarum ad jecur miſſus; hoc, arterii munere fungentem, modus circulationis nuſquam alibi corporis cernendus *.

Bilis ita generata, variis ex morbidis cauſis varios morbidos producit effectus; atque inter alios *Icterum*, quem noſter illuſtriſſimus Profeſſor

Cullenus

* Hinc, Phyſiologiſtis hunc rarum ſanguinis curſum, ſolum propter ſecretionis cauſam eſſe, ratum fuit. Tamen pori biliarii atque ramuli venae cavae hepaticae, venae portarum et arteriae hepaticae, inter ſe inoſculant, ut injectione probare impoſſibile eſt.

Cullenus inter Impetigines tertio ordine, tertiae claſſis *Cachexia* enumeravit †; atque ſic deſcripſit:

"Flavedo cutis et oculorum; faeces albidae; "urina obſcure rubra, immiſſa colore luteo "tingens."

HISTORIA MORBI.

Morbi haud raro magna varietate, etiamque diverſitate ſymptomatum ſeſe oſtendunt; et auctoribus ſaepe ſeducti ſumus, qui theoria loco veri innixi, morbos majore accuratione et ordine, quam fere appareant, deſcribunt.

Deſcriptio

† Vid. Syn. Noſol. Method.

Deſcriptio ſymptomatum ſemper ſibi conſtantium, et in uniformi ſucceſſu in hoc morbo aegre eſſet aggreſſa; diverſis ex auctoribus ea enumerare, atque in unum conſpectum colligere, mihi ſat erit.

Dum aeger de laſſitudine, inertia, cum oppreſſione dextro in hypochondrio queratur; in oculorum tunicis, unguium radicibus, et in ſcrobiculo cordis, flavus color viſibilis incipit; qui modo augeſcens, per totam corporis ſuperficiem plane viſu fiet; tenſio et anxietas, haud raro cum dolore epigaſtrica regione, praeſertim aucto poſt repletionem, ſentiuntur; appetitus plerumque attenuatus; alvus fere nimis adſtricta; excrementa, non magno cum foetore, cinerea; urina turbida ſedimentum copioſum deponens; guſtus amarus in ore ſentitur *; calor mordax nares

* Solida praecipue. Vid. Heberden. Med. Tranſ.

nares angit; prurigo omnem ſuperficiem vexat *; cutiſque arida, tactui aſpera; febrilia ſymptomata, nauſea, et vomitus, ſaepe ſingultus, occurrunt; ſomnolentia interdum et parum ſomno recreatus; atque multa alia pro re nata, locum obtinent.

Quidam auctores † flavam viſionem haud infrequens ſymptoma eſſe volunt; dum alii ‡, quibus tale nunquam ſe obtulit, non ſolum dubitant, ſed poſſe eſſe denegant. Quoniam tantum de

* Tum ſolum evaneſcente morbo. STARK.

† Hoffman cum aliis.

"Lurida praeterea fiunt quaecunque tuentur arquati."

LUCRETIUS.

‡ Heberden, qui inſuper addit; lac Ictericarum non tinctum eſſe. Sed obſervavit expertus Home fluorem album, etiamque pus ulcerum nonnunquam tinctum, licet oculi humores evadunt.

de hac re ſit certamen, nimis arrogantiae foret me litem componere. Licet mihi tamen recordari, in Regio Noſocomio, ſub curatione praeſtantiſſimi Medici Doctoris Gregorii, me ſemel aegrum vidiſſe, qui rogatus an objecta ei flava apparerint; reſpondit maxime. Contra, bene ſit notum, quod in peſſimis hujuſce morbi caſibus, quum ſaliva omneſque fere alii humores tincti fuerunt, nullum tamen tale obtinuit. Si ſemel probatum foret, quod humores oculi unquam tincti percipiebantur, tunc auctoribus qui aiunt fere occurrendum eſſe, fides daretur *.

Quibuſdam in caſibus, inveteraſcente morbo, alia, magiſque gravia ſymptomata, praeter haec jam enumerata occurrunt. Ardens interdum febris,

* Experimentis illuſtriſſimi Monro apparet, Rubiam tinc. animalibus datam, tincturam nec corneae, nec oculi humoribus non impertire; dum omnes alias corporis partes, miro modo, pervadit.

bris, etiam delirio inſequitur; angens capitis dolor atque ſpirandi difficultas; magna praecordiorum oppreſſio; flatibus inteſtinorum; dolorque excrucians et tenſio dextro in hypochondrio, nonnunquam ad humerum dorſumque tendens; interdum corpus incurvatum aegrum ſervare inducens; hinc nomen arquatus. Flavedo cutis magis augeſcit, icterum auctorum nigrum producens; ſudor lintea flavo colore tingens, tetrum corpus exhalat odorem; diarrhoea putrida; hydropes; hemorrhagiae, ex ore, naribus, inteſtinis, &c. omneque debilitatis ſymptoma ſuperveniunt; atque interdum hectica malis vitae aegrum morte eximit.—Hic morbus ullum haud fixum curſum ſervat, ſed majore vel minore cum progreſſu; paucis vel pluribus ſymptomatibus, comitantibus, prout cauſae excitantes, progreditur. Saepius miteſcit, iterumque magna vi redibit, atque bili in inteſtinis obſervata ſymptomatum allevatio mox inſequitur.

Diſſecando, bilem fere unicuique corporis parti, celluloſas, adipoſas, et membranas internas ſitas, aeque ac cutim invadere, et colorem ſuum impertire diſcimus; cerebrum atque ejus meninges, cartilagines, atque oſſa; quae quidem poſt morbum amotum tincturam quoſdam annos retinere, fuiſſent obſervata; etiamque foetus in utero Ictericae haud eximitur, oſſa cujus plane tincta, viſa eſſent *.

DIAGNOSIS.

Quoniam diagnoſis methodum medendi dirigere utilis; itaque maxima cura omni tempore, ad morbos accurate diſtinguendos, adhibenda debet. Morbi tam ſaepe commixti atque innixi ſymptomatibus anomalibus, ut ex ſpecie

* Vid. Bonet. Sepulch. Sect. xviii. Obſ. 34.

ſpecie ſola decernere fallax eſſet; et ad erroneum, forſan fatalem, medendi modum nos induceret. Verum hoc apparebit, quod unum idemque ſymptoma ex directe diverſis cauſis haud raro occurrit, atque modum medendi diverſum poſtulans. Itaque cauſis tam accurate exquirere debemus, quam cognoſci poſſint.

Icterus tamen, ut ex hiſtoria jam recenſita, ab aliis morbis facile dignoſcitur, non colore tantum, (etſi ſit morbi index maxime perſpicuus), nec tamen ſtatu alvi, nec faecum, nam haec varia, variis in caſibus; ſed ex quodam ſtatu urinae; atque ſymptomatum progreſſum attente obſervando, qualia ſint ſenſus atque dolores circa jecoris regionem, atque hi plerumque colorem oculi, &c. praecedentes.

In hac diſſertatione aliquid de ſymptomatico ictero dicere vix neceſſe erit; qui in quibuſ-

dam

dam febribus locum tenet, praeſertim Occidentalis Indiae, quaeque tantum cauſa ex idiopathicis differunt; illas ſine obſtructione, ſed e contra, ex quantitate bilis in inteſtinis * aucta, oriuntes; quod raro in his evenit.

Ex flavedine, quae nonnunquam in puellis chloroſi adflictis apparet, diſcrimen facile invenimus; ſed quae ex cauſa valde diverſa producitur, bile non conducente, nec flavedo primum in tunica oculorum ſclerotica, atque inde ſenſim ubique augeſcens, percipitur; nec affectio hypochondrii ſentitur, vel tincta urina omnino cernitur; tametſi de anxietate epigaſtrica regione nonnunquam queruntur, tamen diagnoſin ſatis alia monſtrant.

CAUSÆ

* Vide Sir John Pringle.

CAUSÆ REMOTÆ.

1*mo*, *Praediſponentes.*—Hic morbus omnem aetatem, ſexum, et craſin invadit; ſed adulti et aetati provectiores, quique ſegnem vitam agunt *, gravidaeque foeminae ſunt magis ei obnoxii. Regiones calidae et tempora, ad mire augendam et ſecernendam bilem rata ſint; qua de cauſa in calidis regionibus multo frequentius morbus eſſe dicitur; frequens et immoderatus liquorum ſpirituoſorum uſus, jecur praecipue laedendo, ad hunc malum praediſponere putetur; itemque hemorrhoidalis et menſtrui fluxus ſuppreſſio; atque poſt febres occurrere dicitur.

Hyſterici,

* Hallerus ſcripſit, calculos felleos ſaepe ſe occurriſſe convictis, qui in cuſtodia diu tenerentur.

Hyſterici, biliosi, quique violenti agitatione expoſiti, ſive ex animi affectibus, ſeu quovis violenti motu corporis, vel quibuſdam irritationibus adhibitis, qualia ſunt, draſtica cathartica, et emetica, huic morbo ſunt maxime opportuni. Omnia haec magis directas vel occaſionales cauſas excitare tendentia.

2*do*, *Occaſionales*.—Tranſitum bilis quidvis interrumpens, et liberam excretionem in duodenum impediens, cauſa frequentiſſima icteri haberi poteſt. Mortua diſſecando, talis obſtructionis origines variae ſeſe oſtenderunt; qualis concretiones biliariis ductibus inhaerentes; tumores jecoris et viſcerum vicinorum, ita ſiti ut ductus comprimunt. Morbi, obſervatio auctorum conſentiens calculoſas concretiones talis obſtructionis frequentiſſimas eſſe cauſas perlucide probat.

Calculi

Calculi hi raro in hepate ipſo inveniuntur, autem ſaepius in veſica fellea, et quamdiu illic, vel in ductu cyſtico remanent, raro, ſi unquam morbum exciunt, niſi caeteros ductus quoque comprimant; hoc videtur verum, quia ſaepenumero iis locis, haud comitante hoc morbo, detecti fuerunt. Quamdiu bilis tranſitus ex hepate ad duodenum liber remanſit, nec in hepate, nec in veſica fellea, quae ſola receptaculum redundantis bilis, ulla erit accumulatio. Bilis in veſica fellea ſtagnat, et inſpiſſata invenitur, atque ex maſſis grumoſis, calculoſae concretiones formari videntur; ſed de hoc paululum adhuc cognitum eſt *. Variae formae, coloris,

* Van Swieten narratur nobis, quod bilis immota maſſas concretas formabit. Sed M'Lurg nunquam ita invenit, nec tale in aliqua bile videbam, quam aliquamdiu ſervaveram. Cito cum acidis coagulare invenitur; atque M'Lurg opinatur, aliquod de acido ventriculi in contacto

loris, et craſſaminis, levitate ab aliis corporis calculis, atque oleoſa et inflammabili natura, diſtinctae ſunt *.

Ex variis agitationibus, &c. (ut ſupra memoravi) hae concretiones ex veſica fellea ejici, et per ductum cyſticum cogi poſſint, qui ductu communi minor raro detinentur donec ad ingreſſum poſterioris in duodenum deveniunt, ubi ex obliquitate facilius, etiam quavis in ſpiſſata maſſa obſtrui poſſint. Atque quotidiana experientia has cauſas frequenter obtinere edocit; nam maſſae grumoſae, aeque ac concretiones

contacto cum eo in ductibus venire; ſed vix poſſumus exiſtimare eam tranſire uſquam ad veſicam felleam. Forſan acidum corporis ſaccharinum quemvis effectum haberet; nam, quantitatem acidi ſacchari parvam addendo, praecipitatum ſpiſſum ad imum conſidere obſervavi.

* Vide Morgagni.

cretiones calculoſae allevatione ſymptomatum ictericis exoneratae fuerunt.

Hydatides in abdominalibus viſceribus, praeſertim in jecore, haud raro formati, icterique cauſa evadunt *, hydatides hi in ductum hepaticum viam pandunt, et ad inteſtina acti ſunt †; autem in tranſitu obſtructionis ſaepe fiunt cauſa.

Glandularum diſtentio intus capſula Glyſonis, et tumores ipſius jecoris, inter cauſas excitan-

tes

* Vide Stark, part 1. ch. 1. § 10.

† Profeſſor Monro oſtendit hydatides mirae magnitudinis, qui cum faecibus evacuati erant, et diſſecando corpus, biliariis ductibus diſtenſis, ex hepate progreſſos eſſe reperiebat. Forte fortuna aegram violenter ictero affectam videbam, quae longo tempore, quotidie excrementis evacuavit, multos parvos hydatides fluidum flavum continentes, allevatione ſymptomatum.

tes enumerati fuiſſent. Autem hos non tam ſaepe conducere, quam ratum fuit, ex diſſectionibus diverſis apparet; granulis, tuberculiſque ſaepe jecore, ubi nullum ſymptoma ictericum praecediſſet, repertis. Praeterea, ex ingenioſis argumentis illuſtriſſimi Doctoris Monro *, talis ſaltem cauſae frequentiam, a priori, rejicere inducimur; nam tumores ejuſmodi venae portarum aliorumque ſanguiferorum ramulos comprimerent, priuſquam ductuum biliarium obſtruant, qui paſſim contigui, atque quodam modo grandium ſanguiferorum ramulis tecti ſunt; hinc veriſimile eſt, quod ſecretionem juſta ratione impediri oportet, priuſquam excretio ſupprimi poteſt; atque, icterum ex obſtructione hepatis, juſtam bilis ſecretionem impediendo, oriri poſſe, lucide atque ſine dubio, multis exemplis evertitur; nam, ictero haud producto, hepar ſcirrho, abſceſſuque omnino morboſum

* Vide Monro's works.

boſum invenitur. Tamen quomodo tumores praeſertim concavae jecoris ſuperficiei eodem modo quo viſcerum vicinorum ita ſiti, ut ductus majores comprimant, facile diſcernitur.

Tunicae ductuum ipſorum morboſae, atque cavitas eorum obliterata reperta fuit. Duodenum ita diſtenſum vel irritatum, ut ductum contractare vel obſtruere poſſit; vel parva, qualia ſunt fructuum ſemina, in orificium ejus acta ſint.

Spaſmus ductuum, alias inter cauſas, locum principem tenere cenſetur. Sed quidam, haud obſervando muſcularem tunicam, vel in veſica fellea, vel ductibus, hoc negaverint: Etiamque ex iis viventium animalium partibus, ſine ulla ſenſibili contractione irritatis apparente*; tametſi

* Experimentis Doctoris Monro in Academia recenſitis.

metſi hoc non omnino rem ſine dubio ponat; quoniam aliae partes, ubi fibrae nullae muſculares indagari poſſint, contractilitate ſunt praeditae, tamen ex his talem ſpaſmodicam contrationem non late locum habere opinamur; autem, ubi ductus in inteſtinum ingreditur, veriſimile occurret. Hyſtericis in morbis interdum haec evenire poteſt, et ex irritantibus ad contractionem inteſtinum ſtimulantibus; atque hoc modo ductus orificium qui inter tunicas ejus oblique tranſit, obſtrui poteſt; et omnia phaenomena, ſpaſmo ipſorum ductuum attributa, producunt.

Paroxyſmos recurrentes, allevationemque opio adhibendo, ſuppoſitione ſpaſmi explicandum eſſe, ratum fuit: Sed paroxyſmi recurrentes, calculis, atque etiam eodem calculo, induci poſſint *,

(Monro)

* Hic illuſtriſſimus Profeſſor, icteri recurrentis iteratis paroxyſmis

(*Monro*) et opium multis in caſibus dolorem allevando, ſit utile; atque aliter quam ex virtutibus antiſpaſmodicis explicari poteſt. Quinetiam calculi impacti in cyſtico ductu dolorem angentem excitantes reperti fuerunt, ictero haud comitanti; irritationem in hoc caſu, ſpaſmum vicinorum ductuum, poſt inde icterum induxiſſe putaretur. Sed multa repugnant, neque Morgagni * obſervationes ſatis confirmaverunt.

Morbus

paroxyſmis 4 annis caſum memorat. Æger faeces per vannum ſemper evacuavit, ſed nullae concretiones unquam cernebantur. Diſſecando, calculus talis formae, qualis in uno ſitu inveniebatur, ut orificium ductus omnino obſtruxiſſet; altero bilem tranſire ſineret.

* Enumeravit caſus icteri producti perturbatione animi; itemque diſſectionem quorundam, qui ſubito mortui erant, nullo obſtruenti viſo, inde affertur ſpaſmum eſſe.

Morbus (interveniente ſpaſmo) ab morſu viperino ortum duxiſſe, olim ratum fuit; ſed flavedinem hic productam, non de bili, autem ex quadam actione veneni animalis in ſanguinis ſerum oriri, nunc bene ſcitum eſt; ut ex colore a vulnere dato incipiente, non ubique apparente, nec ſeſe ſecretionibus oſtendente, apparet.

Ex quo in diagnoſi de ictero ſymptomatico, memoratur, vix neceſſe erit addere, ſecretione bilis aucta morbum interdum oriri poſſe *. Hic fluidus inſolita quantitate in inteſtinis fuſus, lactea ad recipienda, et in ſyſtema ducenda, ſtimulare poteſt; quodque res ita ſe habet, bilioſum vomitum et purgationem tales caſus comitantes obſervando, cernitur. Hic interdum fit caſus, in ea flavedine, quae in infantibus poſt natum obtinet;

* Ictero ſymptomate, in febribus ubi faeces alvinae bilis ſecretionem non obſtructam demonſtrant.—*Home Prin. Med.*

obtinet *; licet abſorptione meconei ſaepius nitiratum ſit, atque veri icteri naturam non ſibi trahit †.

CAUSA PROXIMA.

Ex conſpectu de caſibus remotis jam dato, ad icterum producendum apparet, bilem in corpore detineri, atque etiam neceſſario, in maſſam circumeuntem admitti oportet; autem modus admiſſionis adhuc in dubio eſt.

Duae opiniones medicorum attentionem nuper traxerunt: Nam, ut ſupra dictum eſt, idea olim accepta; nempe, bilem in ſanguinis maſſa prius extitiſſe, atque ſolum ab hepate ſeparatam vel

* Icterus (infantum) in infantibus haud diu poſt natales oriens.—*Cullen. Syn. Noſ.*

† Vide Med. Eſſ. vol. 1. Edin.

vel coarctam eſſe; itaque ullam interruptionem vel praeventionem hujuſce ſeparationis, redundantiam morbum producentem praebere, nunc fere univerſe ab omnibus conceditur; nam nunquam probatum fuit, ullum fluidum naturae bilis in corpore extitiſſe cum viſcus ſecernens officio fungendi incapax factum fuiſſet; et varia exempla jecoris omnino morboſi reperti, et omnis ſecretionis obſtructae, ictero non producto, talem hypotheſin ſatis diruunt.

Itaque una opinio quae univerſe accepta fuit, atque adhuc mente quorundam medicorum obtinet, bilem progreſſu ad inteſtina obſtructam, in canalibus regurgitare oportet, et in ramulos venae cavae hepaticae cogi, vel adſumpſi; et ita in ſanguinis maſſam duci; atque haec doctrina ſine aemula in Academiis Medicinae, donec poſt ſyſtematis lymphatici detectio momentoſa, locum tenuerat.

Sed

Sed quum uſus eorum melius intelligerentur, alia idea ſe obtulit, viz. quoniam lymphaticorum uſus abſorbere ſit, et quod jecur veſicaque fellea cum iis affluere, reperta ſunt, bilem ab iis eſſe abſorptam veriſimile apparuit, atque hoc modo in ſyſtema ſanguiferum ductam eſſe.

Haec abſorptionis doctrina, non ſolum argumentis, ſed etiam experimentis factis, illo praeclariſſimo Phyſiologiſtico *Monro* potenter patrocinata fuit.

Argumentatio, (ex uſibus lymphaticorum vaſorum, quaſi diſtincti ſyſtematis cognitis; quodque abſorptionis officium in omnibus corporis partibus, per ea, et non per venas rubras, promovetur, nunc ſatis intelligitur; praeterea improbabilitas cujuſvis in naturalis atque retrogradi motus occurrentis) huic opinioni clare favet.

Autem prior hypotheſis in baſin experimenti confirmaſſe rata fuit; enim injecta in ductum hepaticum viam in cavam pandiſſe inveniebantur; atque hoc bilis curſus ſatis plane putaretur. Sed injecta in venam portarum facilius intrabunt; atque *Doctor Monro*, quod in talibus experimentis vaſorum rupturam fieri, clare monſtravit; nam quod ora aperta vaſorum inhalentium injeci non poſſint, ſatis cognitum eſt.

Praeterea, in caſibus quam plurimis, ubi permanens icterus productus fuit, ductum communem cholidochum aſtringendo, ductus porique biliarii valde diſtenſi auctique inveniebantur, tamen communicatio minime magis aperta cernibatur, nec injectio minore vi tranſivit; atque animali vivente bilis in ſanguifera jecoris, preſſura non cogi poſſet, veſica fellea vel ductus vi diſtendenti primum ſeſe dederunt.

Adde

Adde inſuper experimentum aliud, ab illo accuratiſſimo anatomico factum, quod mihi concluſum, et rem ſine dubio ponere videtur: In diverſis animalibus ligatura in ductum communem ſtricta ictero inducto; poſtea diſſecando, bilem in lymphaticis, etiamque thoracico ductu, in magna copia, et colore et guſtu diſtinguibilem indagare potuit. Quum itaque bilem eſſe lymphaticis aſſumptam, atque hoc modo ad ſyſtema ſanguiferum miſſam, certe probatum eſt: Cur itaque dubitemus hunc morbum abſorptione ſola eſſe productam?

Quaedam praecipua argumenta ad ſtabiliendam hanc hypotheſin memoratus, minoris momenti recenſere, vel varia argumenta fautoribus harum opinionum adducta enumerare, certe inutile eſſet; pleraque quorum nugatoria, nulla eorum animum explent.

Nunc

Nunc igitur morbum breviter conſiderare, atque quo modo cauſae jam enumeratae, cum ſymptomatibus productis conſentiunt, diſcernere procedendum eſt: Ex quo ſupra dictum fuit, praeſentiam morbidam vero ictero propriam de quantitate bilis in ſanguinis circumeuntis; cum ſero ad ſecretiones progredientis atque in vaſa cutanea poroſque ſeſe diffundentis, ex acri et ſtimulanti natura pruriginem efficientis, niti apparet. Flavedo ex candore et pelluciditate tunicae conjunctivae primum in oculo cernenda.

Quibuſdam in caſibus, praeſertim in ictero auctorum nigro, extravaſatio tincti ſeri locum tenebit, atque ex fibrarum ſimplicium laxitate et debilitate fiet.

In canali alimentario defectus hujus neceſſarii ſolitique ſtimuli, conſtipationem ſpeciemque faecum, quae vulgo occurrunt, explicat; atque ſu-

bitus

bitus deſcenſus bilis, diarrhoeae, fuſcae anſam praebebit, quae ſaepe progreſſu morbi, atque fere cum allevatione, obſervatur.

Ventriculi vicinitas univerſaque ſympathia, inappetentiam, nauſeam, et caetera explicant.

In hepate quaevis obſtructio reſiſtentiam ſanguini in vena portarum atque vaſis cum iis conjunctis dabit, ita ut repletio eveniet; hinc oppreſſio, tenſio, laſſitudo, ſomnolentia, ſpirandi difficultas, et haemorrhagiae explicari poſſint *.

Dolorque in dextro hypochondrio et epigaſtrio vel ex diſtentione cyſti vel ex calculis in ductibus

* Dans tous les embarras du foie, les veines capillaires inteſtinales ſe laiſſent tellement engorger de ſang, qu'elles deviennent variqueuſes, et ſe rompent a' la fin: c'eſt la cauſe ordinaire des diſſenteries qui arrivent dans le cas des abſcés au foie.—*Pathologie de Monſ. Hevin.*

tibus conſtipatis oriri poteſt. In priore caſu dolor obtuſus; poſteriore magis acutus ſubituſque erit, diverſe tendens, interdum febri ardenti crebriſque intermiſſionibus; ſubitus paroxiſmus deſcenſum calculi ex cyſto notat, atque diſtentio dolorque magnitudini calculi conveniunt; ductibus magis relaxatis, curvato corpore, aeger levamen quaerit, pleraque alia ſymptomata, talia vigilia, ardor auctus, ſitis, &c. de irritatione et inflammatione producta nitentur.

PROGNOSIS.

Etſi hic morbus plerumque periculoſus non eſtimetur, tamen prognoſis ſemper eſt incerta. Obſervare vix neceſſe eſt, (caeteris paribus) adoleſcentibus eiſque ſanis et vegetis magis ſuſpicata erit; periculumque ex violentia atque duratione

tione cauſarum praecipue vereatur; conjecturae igitur ex his cauſis cognitis inducendae ſunt; ſi calculi exiſtere rati ſint, expulſionem ſperare poſſumus, autem haud ſine timore talem cauſam renovari; diarrhoea bilioſa occurrens eſt ſymptoma felix, obſtruentis amotum denotans. Si ex acceſſione morbi gradatim aliiſque locus ſit nobis ſchirroſos tumores viſcerum, ſeu, ductus morboſos obliteratos, ſuſpicandi; vel ſi hydropes, hemorrhagiae, diarrhoea colliquativa, vel ſudores, &c. ſuperveniunt, ſpes noſtra nimis alacris diagnoſin benignam praebere non poteſt.

RATIO MEDENDI.

Ex natura hujus morbi, ab cauſarum varietate pendentis, plerumque parum cum generali

ſyſtemate,

ſyſtemate, vel inter ſe conjunctarum, unam eandemque medendi rationem non ſemper ſervari, lucide apparet; curandi modus igitur, ex ſcientia excitantium et occaſionalium cauſarum accurata, adhiberi debet: quae cauſae genere differentes, diverſum tractandi modum de re exigent.

Duae tamen generales indicationes proponi poſſint, quarum eſſet,

1mo, Occaſionales et excitantes cauſas amovere;

2do, Magis urgentia ſymptomata allevare; autem haec poſterior primum ſaepe arte egebit. De priori obſervetur, quoniam hic morbus quadam ex obſtructione excretionis bilis maxime oriri invenitur, attentionem praecipuam adhiberi oportet, ut cauſam obſtruentem certe

inveniamus;

inveniamus; videtur atque, ex obſervatione et experientia, calculoſas concretiones in ductibus infarctas frequentius operam dare, et praecipue ſuſpicandas. Expulſio earum igitur promovenda ſit, vel,

1mo, Mechanice, uſu emeticorum, catharticorum, exercitationiſque bene moderato; vel,

2do, Chymice, uſu ſolventium interne adhibendo.

Ratio prima praecipue conſideranda atque confidenda. Ad hanc rem, agitatio corpori actione emeticorum impertita, multum laudata fuit, quaſi calculum antrorſum in duodenum cogens; autem ſine dubio hoc modo ſaepe utilia fient; forſan quoque corpore neceſſarie ductibus relaxatis, poſt actionem, calculi deſcenſui favent; tamen caute utenda, atque ſo-

lum repetenda, prout utilia vel neceſſaria videantur; nam, ſi nimis pertinaciter adhibita, quae amovere data, arctius ſtipare poſſint.

Draſtica cathartica fuerunt etiam commendata, quod inteſtina et ductus ſtimulando expulſionem ambiunt, atque excretionem obſtruentis promovent; ſed mitiora plerumque ſufficient, etiamque haec frequentius non repetenda, propter debilitantes effectus.

Remedium eſt exercitatio, cautione minore admittenda, atque non minore beneficio. Sanguinis miſſio, prout aegri vires admittere queant, fomentationes, injectiones emollientes, atque regimen refrigerans, erunt commoda, quod ductus relaxare conducunt, et calculi deſcenſui favent, praeſertim ſi dolor tenſioque adſint: Hoc autem ſecundae rationis partem producit, dum auxilio primae ſit.

De

De ſecundo modo propoſito, liberare ab his calculis, multa medicamenta quaſi ſolventia laudantur; talia ſunt, ſapones, alkalina, aqua calcis, aër fixus, ſuccus graminis, &c. *. Atque multa ab auctoribus fautoribuſque horum fuerunt dicta. Sed experientia candida, haec omnia aeque ſine effectu inveniri edocuit, niſi *quomodo* purgativa ſint. Atque equidem difficile eſt reri quomodo medicamenta, poſt circuitum tranſiſſent, ad ductus biliarios pervenire, atque ita agere in calculos, ut diſſolvere poſſent, eodem modo, quo ex corpore perficere rata fuerunt.

* Monſ. Durande, Medicin de Dijon, a éprouvé qu'un melange d'ether et d'huile eſſentielle de térebinthine rectifée pris tous les jours a la doſe d'un gros, par deſſus on fait boire quelque petit lait, procurent ſouvent la diſſolution et la ſortie des pierres biliaires. C'éſt un veritable ſavon dont nous avons vû des experiences heureuſes.

HEVIN.

runt. Jecoris et viſcerum vicinorum tumores, qui interdum cauſa obſtructionis ſunt, ex propriis generibus tractandi; ſi generis inflammatorii febrem, &c. excitantes, ſanguinis miſſione et regimine antiphlogiſtico ſunt tentandi: Autem, ſi lenta acceſſione et duratione, ſuſpicari ſcirrhos, vel ductus obliteratos cauſam habeamus, etſi parum expectetur tamen horum medicamentorum periculum fiat; mercurialium, cicutae, minerales praecipue chalybiae aquae, quae ſimilibus in caſibus laudata fuerunt.—Si quantitas bilis aucta in inteſtinis cauſa fuiſſet, conandum eſt quam maxime ſecretionem tardare, determinationem ad alias corporis partes, nempe ſuperficiem, reneſque promovendo, atque hoc minimis ſtimulantibus. Emetica exercitatioque ſunt fugienda; atque purgativa leniſſima tantum admittenda. Infantibus levis evacuatio ſemel vel bis adhibita, manna, magneſia, vel ſimilibus, fere effectum producent.

2dae

2dae indicationi partim obviam itur, diſtentionem ſublevando et dolorem, atque ſymptomata febrilia ſanguinis miſſione ſi neceſſaria repetita: Fomentationibus ad regionem hepatis, opiatis, &c. Arida prurigo cutis ſudorificis allevatur; autem mitiſſima tantum adhiberi debent, talia ſint balnea tepida, &c. Symptomata ex bilis inopia in inteſtinis producta, viz. alvus aſtricta, indigeſtio, &c. amaris et lenibus laxativis allevari debent: Sapo aloeque commixta, quia quomodo naturae bilis conveniunt, multum laudata fuerunt; atque non tantum quaſi amarum et purgativum, ſed etiam quaſi menſtruum ad commiſcendum oleaginoſas atque aquoſas alimenti partes efficient, atque ita chyli-factum promovent.

Omnia diverſa medicamenta, quae huic morbo utilia commendata fuerunt, enumerare haud neceſſarium opinor; pleraque quorum Empiricis

cis originem duxerunt, atque attentionem non merentur. Quum primum morbus amoveatur, vires aptis tonicis ſunt reſtituendi; praediſponentes cauſas fugiendo, reditus praecavendus eſt.

FINIS.